

Brussel, 20 september 2019
(OR. en)

12357/19

LIMITE

FREMP 130	DATAPROTECT 214
JAI 964	DIGIT 142
EJUSTICE 120	EDUC 382
DROIPEN 139	EMCO 4
COHOM 105	EMPL 471
ANTIDISCRIM 32	GENDER 40
ASILE 36	JEUN 97
ASIM 103	JUSTCIV 170
COPEN 361	MIGR 150
COSI 189	SOC 619
COTER 126	VISA 188
CT 89	DEVGEN 175
DAPIX 266	SUSTDEV 126

NOTA

---

van:	het voorzitterschap
aan:	het Comité van permanente vertegenwoordigers/de Raad
Betreft:	Conclusies van de Raad over tien jaar Handvest van de grondrechten: stand van zaken en verdere werkzaamheden

---

1. Het is dit jaar tien jaar geleden dat het EU-Handvest van de grondrechten juridisch bindend werd.
2. In juni 2019 heeft de Commissie haar jaarverslag over de toepassing van het EU-Handvest van de grondrechten 2018¹ aangenomen, en heeft het Bureau van de Europese Unie voor de grondrechten zijn verslag over de grondrechten 2019² aangenomen.
3. Het voorzitterschap heeft een discussienota over de toepassing van het Handvest op nationaal niveau opgesteld, die op 10 juli 2019 door de Groep grondrechten, burgerrechten en vrij verkeer van personen (FREMP) is besproken. Het voorzitterschap heeft aan de hand van die besprekingen ontwerpconclusies van de Raad opgesteld die besproken zijn tijdens de vergaderingen van de groep op 5 en 17 september 2019.

---

¹ Doc. 10064/19.

² Doc. 10116/19.

4. Op basis van deze vergaderingen heeft het voorzitterschap de ontwerpconclusies bijgewerkt (in bijlage dezes), die nu een evenwichtig compromis vormen dat de punten van zorg van alle delegaties zou moeten kunnen wegnemen. De tekst is vervolgens na de laatste vergadering van de groep onderworpen aan de stilzwijgende procedure, waarin geen enkele delegatie bezwaar heeft aangetekend.
5. Gezien het bovenstaande wordt het Coreper verzocht om de ontwerpconclusies in bijlage dezes goed te keuren en ze ter aanneming voor te leggen aan de Raad (Justitie en Binnenlandse Zaken).

Bijlage: Ontwerpconclusies van de Raad over tien jaar Handvest van de grondrechten: stand van zaken en verdere werkzaamheden

ONTWERP

**Conclusies van de Raad over tien jaar Handvest van de grondrechten: stand van zaken en
verdere werkzaamheden**

INLEIDING

1. De Raad onderstreept andermaal dat de Europese Unie, zoals verankerd in artikel 2 van het Verdrag betreffende de Europese Unie, een op gemeenschappelijke waarden gebaseerde unie is, berustend op de eerbiediging van de menselijke waardigheid, vrijheid, democratie, gelijkheid, de rechtsstaat en de eerbiediging van de mensenrechten, waaronder de rechten van personen die tot minderheden behoren. Deze gemeenschappelijke waarden die ons democratisch en ons maatschappelijk model schragen, vormen de grondslag van de Europese vrijheid, veiligheid en welvaart. De rechtsstaat, met zijn cruciale rol in al onze democratieën, staat als eerste garant voor een goede bescherming van deze waarden; hij moet door alle lidstaten en de EU volledig in acht worden genomen¹.

---

¹ Een nieuwe strategische agenda 2019-2024, op 20 juni 2019 goedgekeurd door de Europese Raad.

2. De Raad gedenkt met genoegen dat het EU-Handvest van de grondrechten nu tien jaar juridisch bindend is voor de instellingen, organen en instanties van de EU en voor de lidstaten wanneer zij het EU-recht uitvoeren. De Raad benadrukt dat het Handvest dezelfde juridische waarde heeft als de Verdragen van de Europese Unie. De Raad erkent het Handvest als een van de meest moderne en brede juridisch bindende instrumenten voor de grondrechten.
3. De Raad is ingenomen met het verslag van de Commissie over de toepassing van het Handvest² in 2018 alsmede met het verslag van het Bureau van de Europese Unie voor de grondrechten (het Bureau voor de grondrechten) over de grondrechten in 2019³. Zowel de Commissie als het Bureau voor de grondrechten melden in hun verslagen dat er nog steeds problemen zijn op het gebied van non-discriminatie. De Raad bevestigt daarom andermaal zich in te zetten voor maatregelen ter bestrijding van discriminatie op iedere in artikel 21, lid 1, van het Handvest genoemde grond. De Raad is ingenomen met de nieuwe in 2018 gestarte initiatieven ter bevordering van de grondrechten krachtens het Handvest en benadrukt dat deze inspanningen moeten worden voortgezet, waarbij sterk moet worden ingezet op bevordering en bescherming van grondrechten en op de volledige benutting van het potentieel van het Handvest.

---

² 10064/19

³ 10116/19

4. De Raad onderstreept het belang van de jurisprudentie van het Hof van Justitie van de Europese Unie voor de interpretatie en toepassing van het Handvest en erkent de toenemende rol van de nationale rechterlijke instanties bij het waarborgen van de doeltreffendheid van het Handvest.

5. De Raad bevestigt zijn gehechtheid aan de toetreding van de EU tot het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens, zoals verankerd in artikel 6, lid 2, van het Verdrag betreffende de Europese Unie. De Raad erkent dat met die toetreding wordt beoogd de gemeenschappelijke waarden van de Unie te versterken, de doeltreffendheid van het EU-recht verder te verbeteren en de bescherming van de grondrechten in Europa meer samenhang te geven.

6. Enkel in een democratische samenleving die stoelt op de rechtsstaat - waarbij de onafhankelijkheid van de rechterlijke macht een essentiële bouwsteen is - kunnen de grondrechten in het leven van mensen tot werkelijkheid worden gemaakt. De Raad is dan ook ingenomen met de conferentie over "Het waarborgen van de weerbaarheid van onze samenlevingen in een veranderend Europees landschap - De interactie tussen democratie, de rechtsstaat en de grondrechten", die door het Finse voorzitterschap op 10 en 11 september in Helsinki werd georganiseerd, en tijdens welke werd geconcludeerd dat deze normen en waarden onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn en elkaar wederzijds versterken.

7. De Raad is verheugd over de door voorzitterschappen van de Raad georganiseerde conferenties met betrekking tot het Handvest, en ziet uit naar de komende conferentie over "Het EU-Handvest van de grondrechten voor iedereen tot werkelijkheid maken: 10e verjaardag van het juridisch bindende Handvest", die door de Commissie, het Finse voorzitterschap en het Bureau voor de grondrechten op 12 november 2019 wordt georganiseerd. De conferentie zal een goede gelegenheid bieden om na te denken over manieren om het gebruik van en de bekendheid met het Handvest onder alle actoren in de handhavingsketen ervan te bevorderen, zodat het ten volle effect kan sorteren in het leven van de mensen.

8. De Raad memoreert zijn op 9 april 2019 aangenomen conclusies⁴, getiteld "Naar een steeds duurzamere Unie in 2030". De Raad benadrukt dat de verwezenlijking van de grondrechten, met inbegrip van de eerbiediging van de in het Handvest opgenomen grondrechten, een voorwaarde is voor de verwezenlijking van de duurzameontwikkelingsdoelstellingen en voor het nakomen van de toezegging om niemand aan zijn lot over te laten.

TOEPASSING VAN HET HANDVEST VAN DE GRONDRECHTEN: STAND VAN ZAKEN EN VERDERE WERKZAAMHEDEN

9. De Raad verzoekt de volgende belanghebbenden om in het kader van hun respectieve bevoegdheden bij te dragen tot de tenuitvoerlegging van het EU-Handvest van de grondrechten en er daarbij voor te zorgen dat voldoende personele en financiële middelen beschikbaar zijn:

---

⁴ Conclusies van de Raad van de Europese Unie, "Naar een steeds duurzamere Unie in 2030", 9 april 2019 (doc. 8286/19).

De Raad en de lidstaten

10. De Raad herhaalt zijn toezegging dat hij rekening zal houden met de richtsnoeren voor de toepassing van het Handvest, met inbegrip van de richtsnoeren over de methodologische stappen die moeten worden gezet om de verenigbaarheid van teksten met de grondrechten in de voorbereidende instanties van de Raad te toetsen⁵, en hij verklaart zich bereid na te gaan hoe die richtsnoeren in de voorbereidende Raadsinstanties efficiënter zouden kunnen worden gebruikt, onder meer door middel van opleiding.
11. De Raad memoreert advies 4/2018⁶ van het Bureau voor de grondrechten over de uitdagingen en mogelijkheden voor de tenuitvoerlegging van het Handvest, en in het bijzonder advies nr. 8, waarin wordt aanbevolen jaarlijks informatie over het Handvest uit te wisselen in de Groep grondrechten, burgerrechten en vrij verkeer van personen (FREMP) van de Raad. De Raad verwijst tevens naar de resolutie van het Europees Parlement⁷ over de tenuitvoerlegging van het Handvest in het institutionele kader van de EU, die op 12 februari 2019 werd aangenomen, en met name de aansporing van het Parlement ten aanzien van de lidstaten om regelmatig informatie en ervaringen uit te wisselen over het gebruik en de tenuitvoerlegging van, en het toezicht op het Handvest.

---

⁵ Richtsnoeren van de Raad van de Europese Unie van 20 januari 2015 over de methodologische stappen die moeten worden gezet om de verenigbaarheid met de grondrechten in de voorbereidende instanties van de Raad te toetsen (doc. 5377/15).

⁶ Beschikbaar op https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-opinion-04-2018_charter-implementation.pdf

⁷ Resolutie van het Europees Parlement over de tenuitvoerlegging van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie in het institutionele kader van de EU, 12 februari 2019, P8_TA (2019)0079.

12. De Raad erkent het nut van de uitwisseling van goede praktijken inzake de tenuitvoerlegging van het Handvest op nationaal niveau en tussen de lidstaten, en van thematische besprekingen over het Handvest. De Raad herinnert aan de gedachtewisseling die tijdens het Finse voorzitterschap in FREMP heeft plaatsgevonden over dit onderwerp en verbindt zich ertoe deze dialoog op jaarbasis voort te zetten.
13. De Raad neemt met bezorgdheid nota van de resultaten van een recente Eurobarometer-enquête over de bekendheid van burgers met het Handvest⁸, die aangeeft dat die bekendheid gering blijft. Hij neemt er tevens nota van dat in het verslag over de grondrechten 2019 van het Bureau voor de grondrechten wordt gewezen op een gebrek aan nationaal beleid dat de bekendheid en de tenuitvoerlegging van het Handvest bevordert.
14. De Raad roept de lidstaten op hun bewustmakings- en opleidingsactiviteiten met betrekking tot het Handvest te versterken, onder meer voor beleidsmakers, ambtenaren en beoefenaars van juridische beroepen, alsmede nationale mensenrechteninstellingen, maatschappelijke organisaties en andere mensenrechtenverdedigers. De Raad roept de lidstaten tevens op het Handvest onder de aandacht van de rechterlijke macht te brengen en beveelt aan dat wordt nagedacht over de ontwikkeling en uitvoering van richtsnoeren en opleidingsprogramma's met betrekking tot het Handvest. De Raad benadrukt tevens dat het van belang is om aan het grote publiek toegankelijke informatie over de in het Handvest verankerde rechten te verstrekken, zodat de betrokkenheid van de burgers bij het Handvest wordt bevorderd.

---

⁸ Speciale Eurobarometer-enquête 487b "Bekendheid met het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie", uitgevoerd op verzoek van de Europese Commissie in maart 2019.

15. De Raad moedigt de lidstaten aan te zorgen voor consistentie met het Handvest in hun nationaal procesrecht op het stuk van wettigheidstoetsing en effectbeoordelingen van onder het toepassingsgebied van het EU-recht vallende nationale wetgeving. Hij is tevreden met de dienstige instrumenten die hem door de Commissie en het Bureau voor de grondrechten ter beschikking zijn gesteld om de lidstaten op dat gebied bij te staan en verzoekt de lidstaten deze instrumenten ten volle te benutten.

De Commissie

16. De Raad is tevreden over het belangrijke werk dat de Commissie in het kader van de strategie van de Commissie voor een doeltreffende tenuitvoerlegging van het Handvest van de grondrechten heeft verricht⁹. De Raad verzoekt de Commissie zich in al haar wetgevings- en beleidsinitiatieven te blijven inspannen met het oog op meer consistentie met het Handvest, en te onderzoeken of een evaluatie van de Strategie nodig is.

17. Teneinde de eerbiediging van de grondrechten op alle beleidsterreinen te waarborgen, verzoekt de Raad de Commissie voor alle relevante wetgevingsvoorstellen stelselmatig effectbeoordelingen op het gebied van de grondrechten te blijven verrichten en deze praktijk op nog ruimere schaal te gaan toepassen.

---

⁹ Mededeling van de Commissie van 19 oktober 2010 (COM (2010) 0573) "Strategie voor een doeltreffende tenuitvoerlegging van het Handvest van de grondrechten door de Europese Unie".

18. De Raad beklemtoont dat het Europees e-justitieportaal, dat door de Commissie en de lidstaten gezamenlijk wordt beheerd, kan dienen is voor het bevorderen van de bewustmaking aangaande, en de toepassing en het gebruik van het Handvest. Hij verzoekt de Commissie en de lidstaten het e-justitieportaal verder te ontwikkelen, mede door het creëren van een speciale pagina over het e-justitieportaal waarop de lidstaten hun goede praktijken betreffende de bewustmaking aangaande en het gebruik van het Handvest kunnen publiceren en actualiseren.

Het Bureau voor de grondrechten

19. De Raad spreekt zijn tevredenheid uit over de cruciale rol die het Bureau voor de grondrechten krachtens zijn oprichtingsverordening vervult¹⁰ op het gebied van het verstrekken van deskundigheid over de grondrechten, met name door middel van het verzamelen en analyseren van gegevens over de situatie op het gebied van de grondrechten in de lidstaten. De Raad is ingenomen met de werkzaamheden van het Bureau die specifiek verband houden met het Handvest, met name bewustmaking, e-tools en opleidingen over de toepassing van het Handvest. De Raad moedigt het Bureau voor de grondrechten aan door te gaan met het ontwikkelen van instrumenten en opleidingen, ook voor beoefenaars van juridische beroepen, en het ondersteunen van de lidstaten en de EU-instellingen, organen en instanties bij het toepassen van het Handvest en het stimuleren van een cultuur van eerbiediging van de grondrechten in de gehele Unie.

---

¹⁰ Verordening (EG) nr. 168/2007 van de Raad van 15 februari 2007.

20. De Raad herhaalt dat hij bereid is de deskundigheid en de gegevens van het Bureau voor de grondrechten zo goed mogelijk aan te wenden bij het voorbereiden van initiatieven die van invloed zijn op de grondrechten. De Raad herinnert aan de mogelijkheid het Bureau om advies te vragen over specifieke onderwerpen binnen zijn activiteitsgebied of over standpunten die de Raad in het kader van wetgevingsprocedures heeft ingenomen. De Raad verzoekt de EU-instellingen en de lidstaten te overwegen om bij het voorbereiden van met de grondrechten verband houdende wetgeving en beleidsinitiatieven meer gebruik te maken van de door het Bureau verzamelde gegevens.

21. De Raad herinnert aan de eerdere aanbevelingen van externe beoordelaars en de raad van bestuur van het Bureau over de noodzaak de juridische duidelijkheid, de efficiëntie en de invloed van het werk van het Bureau verder te verbeteren. In dat verband herhaalt de Raad dat hij alle voorstellen tot wijziging van de oprichtingsverordening van het Bureau¹¹ die door Commissie zouden worden ingediend, waaronder ook voorstellen om deze tekst gelijk te trekken met de gemeenschappelijke aanpak van EU-agentschappen, zorgvuldig zal bestuderen teneinde de governance en de efficiëntie te verbeteren.

---

¹¹ Verordening (EG) nr. 168/2007 van de Raad van 15 februari 2007.

Nationale mensenrechteninstellingen, organen ter bevordering van gelijke behandeling en andere nationale mechanismen

22. De Raad beklemtoont hoezeer het noodzakelijk is dat een gunstig klimaat wordt gecreëerd waarin nationale mensenrechteninstellingen, organen ter bevordering van gelijke behandeling en andere mechanismen voor het bevorderen van de mensenrechten kunnen gedijen. Zij spelen een cruciale rol in het beschermen en bevorderen van de grondrechten en in het waarborgen van de eerbiediging van het Handvest. De Raad moedigt de lidstaten, alsook de Commissie, het Bureau voor de grondrechten en de andere instellingen, organen en instanties van de Unie aan hun samenwerking met deze mechanismen verder te intensiveren en deze te ondersteunen in hun respectieve opdrachten, waaronder het toepassen en bevorderen van het Handvest.

Maatschappelijk middenveld

23. De Raad onderkent de essentiële rol van maatschappelijke organisaties op lokaal, regionaal en EU-niveau bij het bevorderen van de grondrechten, mede door de houders van die rechten bewuster te maken van hun rechten en hen te ondersteunen in hun inspanningen om hun rechten uit te oefenen en te verdedigen, binnen het kader van het internationaal, het Europees en het nationaal recht. De Raad wijst erop hoe belangrijk het is dat alle onnodige, onwettige of willekeurige beperkingen van de ruimte voor het maatschappelijk middenveld worden weggenomen en dat er geen nieuwe worden ingevoerd, en onderkent dat transparante, toereikende en gemakkelijk toegankelijke financiering cruciaal is voor maatschappelijke organisaties. De Raad ziet ernaar uit de wetgevingswerkzaamheden met betrekking tot het nieuwe Fonds voor justitie, rechten en waarden voort te zetten.